

MAJI

UVOD

- **Maji** so ljudstvo, živeče v južni Mehiki in severni Srednji Ameriki (Gvatemala, Belize, zahodni Honduras in Salvador). Imajo tritisočletno zgodovino, saj so bili ena srednjeameriških predkolumbovskih civilizacij. V nasprotju s splošnim prepričanjem Maji niso nikdar izginili. Na tem območju še vedno živijo milijoni in številni ljudje še vedno govorijo katerega od majevskih jezikov.

KJE SO ŽIVELI

- Ozemlje na katerem so živali je zajemalo: Gvatemalo, del Salvadorja in Hondurasa, širo mehiško pokrajino, polotok Jukatan. Svoja mesta so gradili na najbolj nedostopnih krajih, globoko v džungli. arheologi so opravili mnogo dela, da bi majevska mesta in središča očistili gostega rastlinja. Odkrili so desetine mest, prepričani pa so, da jih je še veliko več. Nekatera so stara tudi že 2000 let.

KAKO SO ŽIVELI

- Kjer je narava dovoljevala so zgradili gosto mrežo kanalov, večja religiozna središča na Jukatantu pa so povezali s cestami. Bili so izkušeni poljedelci in dobro so znali izkoriščati svoja siromašna zemljišča. Vse majevsko ozemlje je bilo na gosto poseljeno, vendar ni šlo za prava mesta, temveč prej za središča zbiranja, kjer so stale javne zgradbe: templji, svetišča, observatorij, stadioni, tržnice. Majeovski prebivalci so živeli več kilometrov stran, v središče so hodili le ob verskih praznikih, na gledališko predstavo ali na semenj. Majevske kočice so bile zelo preproste. Vsa zemlja je bila skupna last.

PREHRANA

- Poleg koruze so gojili pšenico, sladki krompir, fižol, bombaž, konopljo, kakav. Čebele so gojili brez žela v votlih drevesih. Zelo pomembno je bilo drevo sapotilje, iz katere so pridobivali lepljivo snov, ki so jo uporabljali kot lepilo in tudi kot žvečilni gumi. V majevski prehrani seveda ni manjkalo mesa. Lovili so veliko rib, med divjimi živalmi pa damjake, pasance, želve, zajce, fazane, med domačimi pa

VIDEZ

- So tršati ljudje z mišičastimi nogami, zelo širokimi obrazi in štrlečimi ličnicami. Imajo črne lase, temne oči in značilen ukrivljen nos.

ARHITEKTURA

- Imeli so veličastna in velika središča, kar pa bi stežka našli v zgodovini človeka. Ta lepa in preprosta središča so gradili z orodjem iz kamna ali lesa: s sekirami, kladivi, dleti. Majevisko mesto je imelo mnogotero funkcij in poslopja so bila namenjena različnim dejavnostim. V osrednjem pasu so se sredi sijajnih trgov dvigala svetišča; sledile so palače, astronomski observatoriji, stadioni, kopališča. Majeviska arhitektura se na prvi pogled zdi precej drugačna od drugih antičnih civilizacij, pa ne le zaradi načrta, temveč tudi zaradi materialov. Apnenčev kamen, zdrobljen v prah, je bil osnova za cement, ki se je odlično vezal s kamnom. Ko se je cement strdil, so poslopje očistili in zložili.

VERA

- Majejsko ljudstvo je bilo globoko verno. Za Maje je bilo žrtvovanje svečan obred in ne dejanje krutosti. Prvi primer žrtvovanja: žrtev so položili na oltar in duhovniki so ji dobesedno prerezali vrat. Drugo, za majejsko vero značilno žrtvovanje: V mestih so našli številna globoka brezna. Vanje so med slovesnimi obredi metali »izvoljene« moške in ženske, namenjene žrtvovanju. Imeli so veliko bogov. Najpomembnejši so bili tisti na nebu, na zemlji in pod njo. Imeli pa so božanstva še za vsako delo. Pogosto so božanstvom pripisovali živalske lastnosti. Majejski bogovi so privzemali četveren videz, imeli so torej štiri emanacije. Eno od teh božanstev je bil Chac, poglavitni bog dežja, upodobljen kot starec s strašno dolgim nosom in zmeraj ves solzen. Med pomembnejšimi so bili tisti, ki so nadzorovali čas, dneve, mesece, leta in gibanje zvezd. Toda za ljudstvo, navezano na zemljo, je imel ugled predvsem bog koruze. Koruza je bila največji dar, ki so ga bogovi dali ljudem, saj je osnova za njihovo preživetje.

ZANIMIVOSTI

- Veliko pozornost so pripisovali teku časa. Malodane na vseh oltarjih, stelah in ploščah je predstavljen čas. Spomenik so lahko postavili ravno zato, da so nanj napisali datum. Ampak ti datumi niso označevali pomembnih trenutkov ali dejstev - Maji so pod datumom preprosto dodajali svoja opažanja o gibanju Venere ali o bogovih, ki so tisti hip vladali. Dosegli so velike uspehe tudi v astronomiji. Izračunali so kroženje Venere in sestavili tabelo sončnih mrkov, ki so jo uvedli kot dvojni koledar, tako da so jih lahko tudi napovedali. Izračunali so natančno dolžino leta, čeprav niso uvedli prestopnega leta. Poleg astronomije so bili tudi genialni matematiki: iznašli so ničlo.

PROPAD

- Maji so kot izvrstni astronomi in astrologi v svoji sveti knjigi Popol Vuh napovedali mnogo dogodkov, med drugim tudi vrnitev matičnih prebivalcev in njihovega vladarja. Datum so natančno določili, prav tako tudi opis »prihoda bradatega moža bele polti«. To izjemno naključje, ki se ujema z zgodovinskimi podatki o prihodu osvajalcev, je domnevno botrovalo uspehu evropske vojske, ki je brez boja premagala neprimerno večjo množico ameriških avtohtonov, ki se do zadnjega ni upirala. Ko so v srednjo in južno Ameriko prispeli španski osvajalci, so jih domačini sprejeli kot prijatelje oz. kot pomoč matičnih prebivalcev, ki se vračajo z namenom pomagati do ponovnega vzpona civilizacije Majev. Španci pa so to izkoristili in civilizacija Majev se je krvavo zaključila.